

Långseruds Ekonomiska Förening

info@langserudfriskola.se

Rektorn vid Långseruds friskola

mbf@langserudsfriskola.se

Beslut efter tillsyn för Långseruds friskola med fritidshem i Säffle kommun

Tillsyn i Långseruds friskola

Skolinspektionen genomför tillsyn i Säffle kommun under hösten 2012. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Långseruds friskola besöktes av Skolinspektionen den 21 november 2012.

Fakta om skolan

Långseruds friskola ligger ca 3 mil utanför centrala Säffle. Långseruds friskola bedrivs av en ekonomisk förening sedan höstterminen 2011. I samma lokaler bedrev kommunen tidigare en skola och många elever som nu går i Långseruds friskola gick tidigare i den kommunala skolan. Skolan består av förskoleklassen, årskurserna 1-3 och årskurserna 4-6 samt fritidshem som tillsammans utgör skolans arbetslag. Skolan leds av en rektor som även är rektor för fritidshemmet, hon är även chef för den förskola som bedrivs av samma huvudman. Denna tillsyn omfattar endast grundskolan och fritidshemmet. Skolans elevantal är cirka 46 varav de flesta kommer från närområdet. Det är 22 elever som går i fritidshemmet vid skolan. Fritidshemmet vid skolan samverkar med skolans personal för att komplettera skolan för elevernas utveckling och lärande, bland annat när det gäller skolans värdegrundsarbete.

Det fanns mindre än tio elever i årskurs 3 vårterminen 2012. Skolan har lämnat följande uppgifter om kunskapsresultaten för årskurs 3 samma år: I svenska nådde 83 procent kunskapskraven i årskurs 3 och i matematik nådde 100 procent målen. Andelen som nått kunskapskraven i samtliga delprov i de nationella ämnesproven i svenska var 67 procent och matematik likaså 67 procent. I de samhällsorienterande och naturorienterande ämnena uppnådde alla eleverna i årskurs 3 kunskapskraven.

I årskurs 6 fanns vårterminen 2012 mindre än fem elever. Skolan har också lämnat uppgifter om kunskapsresultaten för årskurs 6 vårterminen 2012. Av skolans sammanställning av resultat för årskurs 6 framgår att 33 procent av eleverna uppnådde kunskapskraven i engelska och likaså i matematik och 66 procent av eleverna uppnådde kunskapskraven i svenska år 2012. I ämnet bild nådde 66 procent av eleverna kunskapskraven. I övriga ämnen nådde samtliga elever kunskapskraven

Helhetsbedömning

Den sammanställning av kunskapsresultat som Långseruds friskola redovisat inför Skolinspektionens tillsyn visar att alla elever inte når kunskapskraven för godtagbara kunskaper. Samtidigt visar tillsynen att Långseruds friskola saknar tydliga rutiner för hur skolan arbetar med elever som riskerar att inte nå de

kunskapskrav som minst ska uppnås. De åtgärdsprogram som skolan utarbetar motsvarar inte de krav som ställs på sådana.

På skolans rektor vilar ett stort ansvar för att den utbildning som bedrivs inriktas mot att de nationella mål som finns i skollagen och andra författningar uppfylls. Tillsynen visar att skolans rektor behöver bli mer förtrogen med det inre arbetet i skolan och som pedagogisk ledare och chef ta ansvar för att utbildningen utvecklas och se till att det dagliga arbetet är inriktat mot de nationella målen. I det ligger att rektorn måste se till att det med skolans resultat som grund bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen. Även huvudmannen har ett ansvar för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete och se till att eventuella utvecklingsbehov redovisas till huvudmannen. Rektorn måste försäkra sig om att det finns tydliga rutiner kring arbetet med elever som riskerar att inte kunskapskraven. Med anledning av att skolan använder lärare i undervisningen som inte alltid har utbildning i de ämnen de undervisar i vill Skolinspektionen peka på vikten att huvudmannen ser till att använda lärare med utbildning i de ämnen de undervisar i.

Tillsynen visar att Långseruds friskola bedriver ett aktivt värdegrundsarbete för att förebygga och förhindra diskriminering och annan kränkande behandling. Skolans plan mot kränkande behandling måste dock förbättras för att kunna utgöra ett aktivt verktyg i detta arbete.

Skolinspektionen pekar i denna tillsyn på ett antal områden som huvudman och rektor måste åtgärda för att förbättra elevernas måluppfyllelse. Mot denna bakgrund fattar Skolinspektionen följande beslut

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Långseruds Ekonomiska förening att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 18 mars 2013 redovisas för Skolinspektionen.

Trygghet och studiero

Bedömning

Långseruds friskola måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet trygghet och studiero:

- Skolans plan mot kränkande behandling saknar en redogörelse för hur föregående års åtgärder har genomförts och vilka rutiner som gäller när personal kränker elev

Motivering

Enligt skollagen ska det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivas ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever. Varje år ska det upprättas en plan med de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. I planen ska finnas en redogörelse för hur föregående års planerade åtgärder har genomförts och vilka rutiner som gäller om personal kränker elev

Av samtal med elever och skolans personal framkommer att skolans personal aktivt arbetar med att förebygga och förhindra att elever utsätts för diskriminering och annan kränkande behandling. Detta arbete synliggör skolan genom bilder och dokumentation i skolans lokaler. Långseruds friskola har en plan mot kränkande behandling som gäller för läsåret 2012/13 där skolan redogör för det förebyggande arbetet. En redogörelse för de åtgärder skolan avser att genomföra kommande läsår utifrån en kartläggning anges även. I planen finns dock inte någon redogörelse för hur föregående års åtgärder har genomförts och vilka rutiner som gäller om personal kränker elev.

Utredningen visar att skolenhetens plan mot kränkande behandling inte redogör för hur föregående års planerade åtgärder har genomförts och vilka rutiner som gäller om det framkommer uppgifter om att personal kränker elev. Eftersom skollagen föreskriver ett förbud för personal att kränka elev måste rutiner om vad som gäller om så sker finnas i planen som ett led i det målinriktade arbetet. Planen uppfyller därmed inte de krav som kan ställas på en sådan och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristen.

Författning

6 kap. 6 och 8 §§ skollagen

Särskilt stöd**Bedömning**

Långseruds friskola måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet särskilt stöd:

- Rektor ska se till att behovet av särskilt stöd skyndsamt utreds
- Rektor ska se till att beslut fattas om åtgärdsprogram och att åtgärdsprogrammen anger vilka behoven är, och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas
- Vid utredning ska samråd ske med elevhälsan

Motivering

I skollagen anges att om det inom ramen för undervisningen eller genom resultat på ett nationellt prov, genom uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elev vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, ska detta anmälas till rektorn. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövt. I skollagen anges vidare att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn.

Av samtal med skolans lärare framgår att klassläraren är den som identifierar om elev riskerar att inte uppnå kunskapskraven. Läraren gör en pedagogisk kartläggning som leder fram till att åtgärdsprogram upprättas. Av samtal med skolans lärare och rektorn framgår att det inte finns någon specialpedagogisk kompetens vid skolan men att en lärare har åtagit sig att arbeta särskilt med elevärenden vid skolan samt att upprätta åtgärdsprogram. Något samråd med elevhälsan sker vanligtvis inte inför utredningen om elevs stödbehov. Enligt rektorn köps specialpedagogisk kompetens in vid behov. Rektorn definierar inte närmare när detta behov uppstår. I den verksamhetsredogörelse som skolans rektor lämnat inför tillsynen framkommer ingen tydlig bild av hur skolan har organiserat arbetet för att identifiera elever med stödbehov, hur behovet utreds och vilka rutiner för upprättandet av åtgärdsprogram som finns. Av samtal med skolans lärare framkommer att det saknas tydliga rutiner kring arbetet med att se till att elever som kan vara i behov av särskilt stöd. Det framkommer rektorn kommer relativt sent in i processen. Således ser inte rektorn ser till att en utredning skyndsamt görs för att avgöra eventuellt stödbehov.

I de åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del av anges inte vilka elevens behov är. Av åtgärdsprogrammet framgår inte heller hur och när åtgärderna följs upp och utvärderas. Vårdnadshavare och elev har rätt att överklaga beslut om åtgärdsprogram. De åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del av saknar överklagandehänvisning. Av samtal med rektorn framgår att rektorn inte var införstådd med de rutiner som gäller när rektorn fattar ett beslut som kan överklagas.

Av utredningen framgår att rektorn inte ser till att behovet av särskilt stöd skyndsamt utreds. Samråd med elevhälsan i de flesta fall inte vid utredningen. Åtgärdsprogrammen anger inte vilka behoven är och inte alltid hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Om inte elevens behov anges är det svårt för lärare att avgöra vad som behöver förändras i undervisningen för att eleven ska nå kunskapskraven. Att elevens behov anges är också en förutsättning för att

kunna utvärdera om de åtgärder som satts in svarar mot elevens behov. De beslut om åtgärdsprogram som rektor fattar saknar överklagandehänvisning. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

3 kap. 8-9 §§ skollagen

Bedömning och betygssättning**Bedömning**

Långseruds friskola måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet bedömning och betygssättning:

- Omdömena i de skriftliga individuella utvecklingsplanerna ska avse elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven
- I de individuella utvecklingsplanerna ska det framgå vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt

Motivering

Enligt skollagen ska läraren vid utvecklingssamtalet i en skriftlig individuell utvecklingsplan ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i de ämnen som eleven får undervisning i och sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen.

I de individuella utvecklingsplanerna med skriftliga omdömen som Skolinspektionen tagit del av redovisas omdömena i form av kryss som anger om eleven når kunskapskraven eller inte. Krysset kompletteras med lärarens kommentar. De skriftliga omdömen som Skolinspektionen tagit del av visar att lärarens kommentar inte alltid är en bedömning av elevens kunskapsutveckling kopplad till de kunskapskrav som finns utan vilken inställning till ämnet eleven har eller vad eleven arbetat med. Det gäller exempelvis i ämnet bild och i viss mån även idrott. I de samhällsorienterande ämnena och i de naturorienterande ämnena för elever i årskurserna 4, 5 och 6 är de skriftliga omdömena utformade mer som ett omdöme avseende ämnesområdet som helhet i stället för ett omdöme som avser hur långt eleven kommit i sin kunskapsutveckling i respektive ämne. Av de skriftliga omdömen som Skolinspektionen tagit del av framgår inte heller alltid vilka insatser som behövs för att eleven ska nå allt längre i sin kunskapsutveckling.

Av utredningen framkommer att de skriftliga omdömena i de individuella utvecklingsplanerna inte alltid avser elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven och det framgår inte alltid vilka insatser som behövs för att

eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

10 kap. 13 § skollagen

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen**Bedömning**

Långseruds friskola måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildninge:

- Rektorn ska ha god kunskap om det inre arbetet i skolan och verkar särskilt för att utbildningen planeras och utvecklas med inriktning att uppfylla de nationella målen för utbildningen
- Rektor ska se till att lärarna får kontinuerlig pedagogisk ledning i syfte att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen
- Rektorn ska ansvara för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen
- Rektor ska ansvara för att kvalitetsarbetet är dokumenterat

Motivering

Enlig skollagen ska det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ledas och samordnas av en rektor. Rektor ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Av läroplanen framgår att rektor som chef och pedagogisk ledare för lärare och övrig personal har ett övergripande ansvar för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Av skollagen framgår att det vid varje skolenhet ska bedrivas ett systematiskt kvalitetsarbete som består av planering, uppföljning och utveckling av utbildningen. Det systematiska kvalitetsarbetet ska vara inriktat på att de mål som finns för utbildningen i skollag och andra föreskrifter uppfylls. Kvalitetsarbetet ska också dokumenteras. Om det genom uppföljning, genom klagomål eller på annat sätt kommer fram att det finns brister i verksamheten, ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas.

Enligt rektor har hon en nära kontakt med undervisande lärare och rektorn anger att det inte är "onaturligt" att rektor besöker lektionerna. Rektor uppger att hon leder det pedagogiska arbetet i skolan genom de skolmöten som regelbundet hålls där rektorn ger råd och där lärare kan utbyta erfarenheter. Enligt

intervjuade lärare har rektorn dock haft svårt att sätta sig in i det inre arbetet i de olika verksamheterna, det gäller exempelvis fritidshemmet och förskoleklassen där skolans lärare menar att de själva ansvarat för verksamhetens utveckling och där rektorn inte utövar ett pedagogiskt ledarskap. Enligt intervjuade lärare finns inte ett tydligt pedagogiskt ledarskap för skolverksamheten. Skolans lärare menar att de främst tar stöd av varandra i den dagliga verksamheten. Enligt lärarna är rektorn inte så insatt i den undervisning som genomförs i klassrummen och ger exempel på att rektorn som chef aldrig följt en lektion i syfte att ge återkoppling till undervisande lärare. Av de dokument som Skolinspektionen kunnat ta del av inför tillsynen framgår inte hur rektor som chef och ledare för skolans lärare leder Långseruds friskola som helhet och hur rektor tillsammans med lärare planerat utbildningen i skolan med inriktning mot de nationella målen.

I den verksamhetsredogörelse som rektorn lämnat inför Skolinspektionens tillsyn beskriver rektorn att kvalitetsarbetet har bestått i att skapa nätverk med fem andra skolor där lärare diskuterar frågor kring bedömning och betygssättning. Av beskrivningen framgår emellertid inte hur rektorn tar ansvar för att Långseruds friskola arbetar systematiskt med att utveckla verksamheten med skolans resultat som grund. Enligt skolans lärare finns ännu ingen systematik i kvalitetsarbetet eftersom det första året som skolan funnits till gått åt till att starta upp och få en fungerande verksamhet. Lärare har upprättat verksamhetsberättelser som lämnats in till skolans styrelse vid läsårets slut. Verksamhetsberättelserna beskriver hur skolans personal arbetat inom olika områden. Det framkommer inte om uppföljningarna innefattar redogörelser för elevernas samlade kunskapsresultat och skolans resultat av det värdegrundsbete som bedrivs. Det framgår heller inte hur rektorn använder verksamhetsberättelserna som grund i ett utvecklingsarbete. Representanter för skolans styrelse berättar att styrelsen har diskuterat uppföljningarna med skolans lärare. Det har dock inte resulterat i en planering av vilka åtgärder som Långseruds friskola avser att vidta för att utveckla verksamheten med inriktning mot de nationella målen. Vid samtal med rektorn, skolans lärare samt med representanter för skolans styrelse framkommer således att det systematiska kvalitetsarbetet som innefattar planering, uppföljning och utveckling av verksamheten inte finns vid Långseruds friskola.

Utredningen visar att rektorn som pedagogisk ledare och chef inte i tillräcklig grad har kunskap om det inre arbetet i skolan och verkar för att utbildningen planeras och utvecklas med inriktning att uppfylla de nationella målen för utbildningen. Tillsynen visar att rektorn inte ser till att lärarna får en kontinuerlig pedagogisk ledning i syfte att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Utredningen visar också att rektorn inte ser till att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling

av utbildningen. Till följd av detta saknas dokumentation kring kvalitetsarbetet. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

2 kap. 9 § första stycket skollagen

4 kap. 4-7 §§ skollagen

Lgr 11 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar

Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro**Bedömning**

Långseruds friskola måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro:

- För eleverna ska finnas elevhälsa som omfattar medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser

Motivering

Enligt skollagen ska elevhälsan omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Vidare ska finnas tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas.

Skolan anlitar en sköterska samt läkare som genomför hälsokontroller enligt Socialstyrelsens riktlinjer. Vid samtal med skolans lärare framkommer att det vid skolan inte finns personal med sådan kompetens att specialpedagogiska insatser kan tillgodoses. Enligt rektor köper man in specialpedagogiska insatser endast i de fall där det behövs specialpedagogiska utredningar utöver de kartläggningar som görs av lärare. Likaså köper man in psykologiska eller psykosociala insatser vid behov. Av samtalet med rektor och skolans lärare framkommer att elevhälsan inte fungerar som en samlad funktion för att arbeta förebyggande och hälsofrämjande och därigenom stödja elevernas utveckling mot målen. Vid samtal med skolans lärare och elever framkommer att skolan arbetar förebyggande exempelvis genom det värdegrundsarbete som pågår. Av samtal med skolans personal framgår att detta arbete emellertid inte sker i samråd med elevhälsans olika funktioner. Av samtal med lärare framgår att det

saknas ett kontinuerligt och strukturerat samarbete mellan elevhälsans personal och skolans personal i elevhälsofrågor.

Utredningen visar att elever vid Långseruds friskola inte har tillgång till specialpedagogiska insatser i tillräcklig omfattning. Utredningen visar att skolan inte har tillgång till samtliga kompetenser inom elevhälsan som skollagen kräver. Skolans köp av specialpedagogiska utredningar är inte en insats som ger elevhälsan tillgång till specialpedagogisk kompetens för att arbeta förebyggande. Inte heller kan elevhälsan anses vara hälsofrämjande och förebyggande när skolpsykolog och kurator köps in vid behov. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

2 kap. 25 § skollagen

I ärendets slutliga handläggning har deltagit undervisningsråd Elisabeth Fogelberg och undervisningsråd Barbro Nässen.

På Skolinspektionens vägnar

Lena Dahlquist
Enhetschef

Agneta Wennberg
undervisningsråd/föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med

anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).